

УДК 332.142(477)

Сенишин О. С.*к. е. н., доцент кафедри менеджменту*

E-mail: Okssenushyn@gmail.com

Сенишин М. С.*магістр кафедри економіки України**Львівський національний університет ім. І. Франка*

E-mail: msenushyn@ukr.net

ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ОХОРОНИ ПРИРОДНОГО ДОВКІЛЛЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена державним цільовим програмам охорони природного довкілля в Україні як інструменту реалізації екологічної політики держави. У науковій праці визначено особливості та специфіку їхньої розробки, охарактеризовано основні складові елементи побудови та реалізації державних цільових екологічних програм. В основу їхньої побудови покладено програмно-цільовий метод програмування державних програм охорони природного довкілля. Автором обґрунтовано комплекс системних недоліків виконання державних цільових програм екологічного спрямування в Україні та подано ряд пропозицій щодо їхнього вдосконалення. Серед яких виділено: сприяння інноваційній діяльності та науково-дослідній роботі у сфері моніторингу за станом охорони навколишнього середовища, підвищення ступеня залученості громадськості до підготовки проектів таких програм, забезпечення прозорого доступу до звітів про виконання державних програм у сфері охорони навколишнього середовища тощо.

Ключові слова: екологічна політика, механізм реалізації екологічної політики, цільова комплексна програма охорони природного довкілля, програмно-цільовий метод, програмування.

Постановка проблеми. Існуючий в Україні механізм державного програмування в екологічній сфері, можна віднести до “м’якого” типу, який має за мету, в основному, боротьбу з негативними екологічними наслідками, а не з причинами виникнення екологічних деструктивних впливів. Необхідним є подальше поглиблене вивчення практики міжнародного управління екологічною діяльністю з метою застосування комплексного механізму державного управління охороною навколишнього природного середовища шляхом впровадження новітніх інструментів, важелів, методів у цій сфері державного управління. Тому, важливим інструментом реалізації природоохоронної політики країни залишається виконання державних програм охорони природного довкілля. Державні цільові програми охорони природного довкілля формуються для розв’язання великих екологічних проблем загальнодержавного значення. Вони характеризуються складним комплексом заходів, вжитих у стислі терміни, і ресурсів, що потребують значної концентрації для їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями використання механізму державних цільових програм в економіці України були присвячені наукові дослідження таких вчених-економістів, як Гринів Л. С., Заржицького О. С., Кундрика М. Т., Кучерявого М. Т., Мельник Л. Г., Михасюка І. Р., Мощицької Т. О., Харченко В. Д. та інших.

Метою статті є визначення складових елементів та особливостей розробки цільових програм охорони природного довкілля в Україні, характеристика та аналіз прогалин виконання вітчизняних державних цільових програм екологічного спрямування та надання власних рекомендацій щодо вдосконалення процесу розробки державних цільових програм охорони природного довкілля в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пріоритетними завданням загальнодержавного значення, на вирішення яких спрямована розробка державних цільових комплексних екологічних програм є:

виконання міжнародних зобов'язань з охорони довкілля; збереження та раціональне використання конкретного виду природного ресурсу на території України; охорона особливо цінних природних об'єктів державного значення; оздоровлення екологічної обстановки в басейнах морів і великих річкових систем; реабілітація зон надзвичайної екологічної ситуації (зон екологічного лиха); цільові екологічні науково-технічні програми тощо.

У сучасних умовах господарювання, об'єднання в одній програмі питань збереження довкілля і раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни обумовлене тим, що природні ресурси треба розглядати одночасно як економічні ресурси, що забезпечують різноманітні матеріальні потреби суспільства, і як компоненти довкілля, що підлягають охороні та відтворенню.

Тому, особливістю державних цільових екологічних програм є узгодження загальнодержавних і територіальних інтересів. Це визначає специфіку їх розробки, спрямованості та реалізації, яку можна характеризувати таким чином: цілі програми визначають державні органи законодавчої і виконавчої влади; програмні заходи здійснюються у межах одиниці територіально-адміністративного утворення України; управління проектуванням і реалізацією програми забезпечується центральними органами влади; сполучення технічних, екологічних, санітарно-гігієнічних, медичних і соціальних заходів; фінансування програм здійснюється на основі залучення коштів виробничих підприємств, місцевих, державних коштів, а також позабюджетних коштів.

Як правило, державні цільові програми охорони природного довкілля мають такі складові [1]: цільові показники програми; заходи з охорони природного довкілля і раціонального природокористування (науково-дослідні, проектні, організаційно-управлінські роботи, з впровадження природоохоронних заходів, будівництва природоохоронних

об'єктів та ін.); потреба в ресурсах для реалізації цільової програми охорони довкілля і раціонального природокористування; плановані показники реалізації програми за напрямками.

На основі цього варто виділити й основні завдання державних цільових програм охорони природного довкілля, до яких віднесемо: покращення екологічної і соціально-екологічної обстановки в державі; моніторинг природного довкілля; впровадження екологічно чистих технологій, продуктів; покращення здоров'я населення; соціальний розвиток регіону та ін.

В основу будь-якої комплексної цільової програми, а в даному випадку – екологічного спрямування, покладено програмно-цільовий метод при її побудові, прогнозуванні її показників та реалізації. Програмно-цільовий метод отримав найбільш широке розповсюдження в плануванні і управлінні економічними об'єктами, процесами, відносинами на міждержавному, державному, регіональному, місцевому та галузевому рівнях. Значною мірою він представлений і в плановому управлінні на рівні господарюючих суб'єктів: корпорацій, компаній, підприємств. Сучасний світогосподарський простір характеризується розвитком суспільного виробництва, ринків та ринкових процесів, збільшенням різноманіття потреб держави водночас з обмеженням надвразливих природних ресурсів, зростанні політичної напруги. Все це призводить до примноження кількості безперервно виникаючих державних соціально-економіко-екологічних проблем. Оскільки саме програмно-цільове планування покликане бути інструментом вирішення таких проблем, то відповідно розширюється і сфера практичного застосування державного програмування [2; 3].

Програмно-цільовий метод є способом вирішення масштабних і складних соціально-економічних проблем шляхом розробки та проведення

органами управління (із залученням учасників, виконавців) сукупності взаємопов'язаних системних засобів, направлених на досягнення відповідних цілей щодо усунення, придушення або пом'якшення визначеної проблеми [3; 4].

Застосування програмно-цільового методу у системі здійснення державного регулювання національною економікою набуло чинності після прийняття Бюджетного кодексу України. В 2002 р. в державі затверджено Концепцію застосування програмно-цільового методу в процесі державного регулювання економіки. Після прийняття в 2010 р. Бюджетного кодексу воно стало обов'язковим для формування бюджетів усіх рівнів та реалізації цільових комплексних програм.

Застосування програмно-цільового методу передбачає, що [5]: усі витрати бюджету формуються та затверджуються у вигляді бюджетних програм; кожна бюджетна програма має свого виконавця; кожна бюджетна програма має чіткі цілі, а також якісні та кількісні результуючі показники.

Використання програмно-цільового методу для розв'язання екологічних, економічних, науково-технічних, соціальних проблем сприяє підвищенню комплексності та ефективності управління прогнозування [6].

Лише за рахунок бюджетних асигнувань розв'язати всі екологічні проблеми неможливо. Важливе місце відводиться і самим підприємствам, які мають бути економічно зацікавленими у вжитті природоохоронних заходів та їх фінансуванні. На жаль, сьогодні підприємства і галузі не зацікавлені у впровадженні нових, екологічно-чистих технологій і виробництв. Багато в чому це викликано відсутністю дієвого фінансового механізму охорони природного довкілля, який має бути органічною частиною господарського механізму управління економікою, в іншому випадку вирішення екологічних питань буде практично неможливим [5].

Державне цільове екологічне програмування виступає як спосіб перерозподілу компетенції між державними і регіональними органами влади в областях природоохоронної діяльності й охорони довкілля.

Реалізація заходів державних цільових екологічних програм дає екологічний (зниження забруднення довкілля, раціональне використання природних ресурсів), соціальний та економічний ефекти, які є взаємопов'язані. Економічна ефективність виражається в зменшенні, запобіганні збитку, що заподіюється довкіллю виробничою і антропогенною діяльністю. Соціальний ефект реалізації державних екологічних програм виражається в збереженні здоров'я громадян, які проживають на потенційно небезпечних територіях, зниженні рівня захворюваності, збільшенні тривалості життя. Екологічний ефект реалізації державних екологічних програм виражається у зменшенні природного і техногенного ризику, підтримці екологічної рівноваги, не забрудненості поверхневих та підземних вод, чистоті атмосферного повітря та ін.

При розробці державних цільових програм в сфері охорони природного довкілля повинно враховуватись взаємодія загальнодержавних, територіальних інтересів, концепція стійкого розвитку України, стимулювання розробки і впровадження інноваційних технологій, ефективність механізмів фінансування.

Таким чином, державні цільові програми охорони природного довкілля є інструментом управління та комплексним використанням природних ресурсів адміністративно-територіальних одиниць. У їх основу покладений програмно-цільовий принцип розвитку природних і антропогенних комплексів, досягнення оптимального результату при раціональних витратах.

Основними розділами державної цільової екологічної програми є:

- характеристика початкового стану;

- організаційна структура розробки і реалізації;
- комплекс цілей і задач;
- розподіл за виконавцями з термінами реалізації;
- потреба в ресурсах та їх джерела;
- форми і методи управління, оцінки;
- система стимулювання.

Ефективність реалізації програмних заходів визначається досягненням заданих цілей і розв'язання поставлених задач. Так, основними цілями державних цільових програм охорони природного довкілля є [7]: стабілізація і поліпшення стану довкілля; забезпечення екологічної безпеки, збалансованого розвитку економіки; охорона життя і здоров'я населення; створення ефективних економічних і правових механізмів реалізації тощо.

На нашу думку, задачі державних цільових екологічних програм визначаються відповідно до пріоритетних напрямів екологічного розвитку, що підлягають врегулюванню для раціонального використання ресурсів, усунення порушень у сфері природокористування, доведення довкілля до нормативного стану.

Відповідно до поставлених в програмі задач здійснюють розбиття на підпрограми: розвиток природоохоронної правової бази, збереження біорізноманіття і стійкості природних екосистем, розвиток мережі природних територій, що охороняються, видобуток і раціональне використання природних ресурсів, переробка і знешкодження відходів, медико-екологічна реабілітація населення, екологічне виховання і освіта, створення системи екологічного моніторингу та ін.

Розробка і формування державної цільової екологічної програми проходить певні етапи, з визначенням конкретних виконавців і термінів виконання:

1. *Організаційний етап:* ухвалення рішення про необхідність розробки програми, формування комісії і затвердження відповідного нормативного акта (постанова, розпорядження).

2. *Аналіз початкового стану:* вибірка інформації про стан природного середовища і природоохоронної сфери в базисному періоді (дані експертиз, екологічних паспортів підприємств, форм статистичної звітності); розробка прогнозів екологічної обстановки; виявлення і визначення пріоритетності екологічних проблем.

3. *Обґрунтування цілей програми:* на основі аналізу стану середовища, екологічного прогнозу, порівняння з цільовими нормативами, пропозиціями; підготовка і розсилка підприємствам форм з цільовими установами.

4. *Формування програми:* аналіз пропозицій підприємств, підготовка висновків, розробка і затвердження заходів; розрахунки кінцевого стану довкілля в планованому періоді з урахуванням реалізації заходів; потреб у фінансових, трудових ресурсах, обсягах будівельно-монтажних робіт; вибір пріоритетних заходів; підготовка проекту збалансованої за ресурсами програми.

Як інформаційну базу при розробці державної цільової екологічної програми використовують інвентаризації джерел забруднення, томи проектів нормативів гранично допустимих викидів і скидів шкідливих інгредієнтів; екологічні паспорти підприємств, адміністративно-територіальних одиниць, форми статистичної звітності, дані результатів екологічних експертиз, ліцензії на комплексне природокористування. Ці документи дають початкову інформацію про ситуацію на території, містять її ландшафтну, географічну, кліматичну характеристику, необхідну для формування цільової програми.

У квітні 2017 р., в контексті децентралізації влади, Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку

“РЕГІОНЕТ” розпочала формування Геоінформаційної системи моніторингу місцевих ресурсів та інформаційно-аналітичного супроводу управлінських рішень для об’єднаних територіальних громад. У процесі розробки заходів програми для встановлення гранично допустимих норм дій на середовище, що гарантують екологічну безпеку в умовах стійкого розвитку господарської діяльності, робиться нормування якості середовища. На конкретній ділянці території після екологічної експертизи вводяться ліміти на природокористування – система екологічних обмежень на використання природних ресурсів, викидів, скидів забруднюючих речовин, розміщення відходів.

Досить суттєвою вадою нормативно-правової складової механізму формування та реалізації державної екологічної політики є його переважна орієнтація на усунення, а не на попередження негативних явищ, що об’єктивно унеможлиблює досягнення такого стану природного середовища, який би відповідав вимогам українського суспільства. При цьому реалізація вищезазначених пріоритетів в екологічній сфері є головним завданням державної екологічної політики, механізм формування та реалізації якої вимагає удосконалення.

Отож, виділимо комплекс системних недоліків виконання державних цільових програм екологічного спрямування, до яких віднесемо:

1. Державні замовники всупереч вимогам ст. 8 Закону України “Про державні цільові програми” [8]: не здійснюють належного контролю за виконанням заходів та завдань програм; практично не приймають участі у проведенні щорічного аналізу стану виконання програм; не забезпечують проведення активної роботи щодо пошуку не бюджетних джерел фінансування.

2. Державні цільові програми охорони природного довкілля так і не стали дієвим та ефективним інструментом реалізації державної екологічної політики, що забезпечує розв’язання найважливіших проблем охорони

навколишнього середовища, окремих галузей економіки. Вони виконують роль “формального папірця з декларацією про наміри щось зробити” [9; 10].

3. В рамках планування та використання коштів державного бюджету не дотримуються в повному обсязі принципи пріоритетності вирішення проблеми. Фінансові ресурси спрямовуються розпорощено.

4. Прогнозні обсяги фінансових ресурсів програми, у тому числі коштів державного бюджету, не узгоджуються з реальними можливостями їх фінансування.

5. Всупереч вимогам п. 29 “Порядку розроблення та виконання державних цільових програм”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 106, програми не містять методики оцінки ефективності її виконання, з обов’язковим врахуванням лімітуючих нормативів на використання природних ресурсів, ГДВ, ГДС, ГДР, що повинна бути розроблена державним замовником з урахуванням специфіки програми та кінцевих результатів [11].

6. Відсутня можливість для здійснення контролю з боку громадськості (п. 50 Порядку).

7. З боку державних замовників має місце формальний підхід до виконання вимог чинного законодавства у сфері розроблення та виконання державних цільових програм.

8. Відсутність прозорого відображення у державному бюджеті видатків на фінансування державних цільових програм охорони довкілля.

Висновки. Тому, на нашу думку, вдосконаленню процесу розробки державних цільових програм охорони природного довкілля в Україні сприятиме врахування наступних пропозицій:

1. Сприяння інноваційній діяльності та науково-дослідній роботі у сфері моніторингу за станом охорони навколишнього середовища, у тому числі: надання достатньої державної підтримки програмам наукових

досліджень з оцінювання природно-ресурсного потенціалу України, розроблення та впровадження системи індикаторів збалансованого розвитку та методів просторового планування, впливу чинників довкілля на стан здоров'я населення, а також демографічних тенденцій; проведення фундаментальних наукових досліджень з формування нової ідеології життєдіяльності українського суспільства, спрямованої на екологізацію економіки, виробництва, споживання, політики, освіти; дослідження здатності природних екосистем витримувати антропогенне навантаження; проведення економічної оцінки вартості природних ресурсів тощо.

2. Підвищення ступеня залученості громадськості до підготовки проектів державних програм у сфері охорони навколишнього середовища.

3. Передбачення прозорого інформаційного забезпечення та доступу до звітів про виконання державних програм у сфері охорони навколишнього середовища.

4. Налагодження стабільного двостороннього зв'язку та співпраці розробником державних програм охорони довкілля з громадськими екологічними організаціями та активним населенням.

5. Забезпечення постійної інформованості населення замовниками державних програм охорони довкілля з питань розв'язання місцевих і загальнодержавних екологічних проблем і процесу переходу до збалансованого розвитку з активним залученням засобів масової інформації.

6. Підвищення ефективності управління та професіоналізму виконавцями державних програм у сфері охорони навколишнього середовища, у тому числі: забезпечення належного підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання державних функцій з питань збалансованого розвитку, зокрема збалансованого планування; забезпечення прийняття рішень стосовно використання природних ресурсів, реалізації інвестиційних проектів, які впливають на якість життя

людей, лише у прозорий спосіб з залученням зацікавлених осіб; забезпечення правових процедур прийняття рішень в сфері охорони довкілля; запровадження чітких механізмів підзвітності громадянам на всіх рівнях; сприяння повнішій інтеграції на вертикальному рівні між місцевими та державними органами влади при прийнятті рішень.

Орієнтиром при виборі стратегічних цілей державних програм охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки повинні бути стратегічні цілі зазначені в “Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року” [12]. Тому, під час формування державних цільових програм охорони природного довкілля необхідно використовувати модель, яка давала б змогу здійснювати фінансовий маневр, тобто вирівнювати потреби у фінансових засобах і отримати максимальний чистий природоохоронний результат.

Список використаних джерел

1. Методика оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України № 491 станом на 15 жовтня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2146-12>.

2. *Мельник Л. Г.* Екологічна економіка: підручник / Л. Г. Мельник. – Суми: Університетська книга, 2003. – 346 с.

3. *Мощицька Т. О.* Державні цільові програми як дієвий інструмент стимулювання розвитку економіки / Т. О. Мощицька // Економіка та управління народним господарством. – Проблеми економіки. – № 3, 2010. – С. 28–33.

4. *Потапенко В.* Еколого-техногенні проблеми в Україні, що потребують першочергового реагування. Аналітична записка

[Електронний ресурс] / В. Потапенко. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/577/>.

5. Орхутський протокол щодо стійких органічних забруднювачів та важких металів (м. Орхус, 1998 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/public/orhus/427-orkhuska-konventsiaa>.

6. *Заржицький О. С.* Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти): монографія / О. С. Заржицький. – Д. : Національний гірничий університет, 2012. – 200 с.

7. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / [за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М. А. Хвесика, д.г.-м.н., проф. С. О. Лизуна; Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”]. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 64 с.

8. Про державні цільові програми : Закон України № 1621-IV станом на 18 березня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.

9. *Гринів Л. С.* Екологічна економіка: навч. посібник / Л. С. Гринів. – Львів: Магнолія–2006, 2009. – 380 с.

10. Проект концепції державної цільової програми розвитку лісового господарства України на 2016-2020 рр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article_art_id=2872.

11. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : Постанова Кабінету Міністрів України № 106 станом на 31 січня 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

12. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року : Закон України № 2818-VI станом на 21 грудня 2010 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon2. rada.gov. ua/laws/show/2818-17](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17).

REFERENCES:

1. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine (2012) “Methodology for assessing the effectiveness of the implementation of regional environmental and state (national) target environmental programs” available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2146-12> (Accessed 15 of October, 2012) [in Ukrainian].

2. Melnyk, L. H. (2003). *Ekolohichna ekonomika*. [Ecological Economics]. Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian].

3. Moshchytska, T. O. (2010). Derzhavni tsilovi prohramy yak diievyi instrument stymuliuvannia rozvytku ekonomiky. [State target program as an effective tool to stimulate economic development]. *Problemy ekonomiky. – The problems of economy, no. 3*, 28–33 [in Ukrainian].

4. Potapenko, V. (2011). *Ekoloho-tekhnohenni problemy v Ukraini, shcho potrebuiut pershocherhovoho reahuvannia*. [Ecological and technological problems in Ukraine requiring of urgent response]. <<http://www.niss.gov.ua/articles/577/>> [in Ukrainian].

5. *Orkhutskyi protokol shchodo stiikykh orhanichnykh zabrudniuvachiv ta vazhkykh metaliv 1998*. <<http://www.menr.gov.ua/public/orhus/427-orkhuska-konventsiiia> (1998)>.

6. Zarzhytskyi, O. S. (2012). *Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia ekolohichnoi polityky Ukrainy*. [Actual problems of legal support environmental policy of Ukraine]. Dnipropetrovsk: Natsionalnyi hirnychiy universytet [in Ukrainian].

7. Khvesyuk, M. A., Lyzun, S. O. (2013). *Suchasni napriamy ekonomichnoho zabezpechennia ratsionalnoho pryrodokorystuvannia v Ukraini*.

[Modern areas of economic support of environmental management in Ukraine].
Kyiv: DU IEPSR NAN Ukrainy [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2004) Law of Ukraine “About state target programs” available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-1> (Accessed 18 of March, 2004) [in Ukrainian].

9. Hryniv, L. S. (2009). *Ekolohichna ekonomika*. [Ecological Economics]. Lviv: Mahnoliia–2006 [in Ukrainian].

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2016) “Concept of the State Target Program for Forestry Development of Ukraine for 2016-2020 years” available at: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article/art_id=2872 (Accessed 11 of September, 2016) [in Ukrainian].

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007) “Resolution of Approval of the Procedure for the Development and Implementation of State Target Programs” available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show> (Accessed 31 of January, 2007) [in Ukrainian].

12. Verkhovna Rada of Ukraine (2010) Law of Ukraine “About the main principles (strategy) of the state ecological policy till 2020 year” available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (Accessed 21 of December, 2010) [in Ukrainian].

СЕНЬШИН О. С., СЕНЬШИН Н. С. ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ПРОГРАММЫ ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ КАК ИНСТРУМЕНТ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена государственным целевым программам охраны окружающей природной среды в Украине как инструмента реализации экологической политики государства. В научной работе определены особенности и специфику их разработки, охарактеризованы основные составляющие элементы построения и реализации государственных

целевых экологических программ. В основу их построения положены программно-целевой метод программирования государственных программ охраны окружающей природной среды.

Автором обоснован комплекс системных недостатков выполнения государственных целевых программ экологической направленности в Украине и представлен ряд предложений по их совершенствованию. Среди которых выделены: содействие инновационной деятельности и научно-исследовательской работе в области мониторинга за состоянием охраны окружающей среды, повышение степени вовлеченности общественности к подготовке проектов таких программ, обеспечения прозрачного доступа к отчетам о выполнении государственных программ в сфере охраны окружающей среды и тому подобное.

Ключевые слова: экологическая политика, механизм реализации экологической политики, целевая комплексная программа охраны окружающей природной среды, программно-целевой метод, программирование.

SENYSHYN O. S., SENYSHYN M. S. STATE TARGET PROGRAMS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AS A TOOL OF IMPLEMENTATION OF STATE ENVIRONMENTAL POLICY IN UKRAINE

The article is devoted to the state target programs of environment protection in Ukraine as a tool for the implementation of environmental policy. In the scientific work is determined peculiarities and specifics of their development, it is described the main components of construction and implementation of state target environmental programs. It is assigned the target-oriented method of programming state programs of environment protection in the basis for their construction. It is proved by the author the complex of systemic weaknesses of implementation of state ecological programs

in Ukraine and it is submitted a number of proposals for their improvement. Among them are allocated: promoting innovation and research work in the field of monitoring of environmental protection, increase the degree of involvement of the public for training projects of these programs, providing transparent access to reports on the implementation of government programs in the field of environmental protection and so on.

Key words: environmental policy, mechanism of implementation of environmental policy, target comprehensive program of environment protection, target-oriented method, programming.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2017 р.

Авторська довідка

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Сенишин Оксана Степанівна	Senyshyn Oksana
Науковий ступінь/ Scientific degree	кандидат економічних наук	Ph.D.
Вчене звання/ Scientific rank	доцент	associate professor
Посада/ Position	доцент кафедри менеджменту	associate professor of management department
Установа/ Establishment	Львівський національний університет імені Івана Франка	Ivan Franko National University of Lviv

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Сенишин Микола Степанович	Senyshyn Mykola
Науковий ступінь/ Scientific degree	-	-
Вчене звання/ Scientific rank	-	-
Посада/ Position	магістр	Magister
Установа/ Establishment	Львівський національний університет імені Івана Франка	Ivan Franko National University of Lviv